

Atatürk'ün Hayatı Kronolojik

– AytenDirier · 09 Kasım 2009

ATATÜRK'ÜN HAYATI (KRONOLOJİK)

Ayten Dirier

Türk Tarihi'nin en seçkin simalarından olan Mustafa Kemal Atatürk; 600 yıl boyunca Dünya siyasetini yönlendiren Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş döneminde, parçalanması için dost görünen devletlerin gizli planlar yaptığı zor bir dönemde dünyaya gözlerini açtı...

1881: Selanik'te Kocakasım mahallesi, Islahhane caddesindeki üç katlı evde doğdu. Annesi Zübeyde Hanım, babası eski gümrük kolcusu(memuru), kereste tüccarı Ali Rıza Efendi' dir.

1886-İlköğretime başladı. Önce annesinin isteğiyle Hafız Mehmed Efendi mahalle mektebine devam etti, ardından babası tarafından çağdaş eğitim veren Şemsi Efendi mektebine yazdırıldı.

1888- Babası Ali Rıza Efendi 49 yaşındayken öldü. Annesi Rapla çiftliğinde subaşı olan kardeşi Hüseyin efendi'nin yanına sığınınca, Mustafa okulu bir süreliğine bıraktı. Daha sonra halasının yanına yerleşip, okuluna devam etti.

1893- Selanik Mülkiye Rüştiyesi'ne(Orta okul) yazıldı. Matematik öğretmeni Kaymak hafız, kendisine haksız yere sopa ile vurunca, oradan ayrılıp Askeri Rüştiye'ye girdi. Matematik öğretmeni Yüzbaşı Mustafa Efendi, üstün yeteneklerini fark edince, Ona Kemal(olgun) adını verdi. Bu sıralarda güzel giyinme merakı başladı.

1895- Selanik Askeri Rüştiyesi'ni bitirince, Manastır Askeri İdadisi'ne(Lise) girdi. Arkadaşı (geleceğin ünlü şairi) Ömer Naci'nin etkisiyle hitabet ve edebiyata yöneldi, şiirler yazdı. Türkçe öğretmenin uyarmasıyla tüm derslerine aynı ilgiyi gösterdi. Yaz tatilinde Fransızca dersler almaya başladı. 1898'de ikincilikle mezun oldu.

1899- 13 Mart'ta İstanbul Harp Okulu Piyade sınıfına girdi.

1902- 10 Şubat'ta Harp Akademisi'ne girdi ve burada gazete çıkardı. Elle yazılan bu gazetede, arkadaşlarıyla ülke yönetimini eleştiriyordu. Okul Müdürü Rıza Paşa'nın çabasıyla ceza almaktan kurtuldular.

1905- 11'ta Ocak Harp Akademisi'ni Yüzbaşı olarak bitirdi, Şam'a 5. Ordu'nun 30. Süvari Alayı'nda staj yapmak için atandı.

1906 Ekim- Şam'da Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni kurdu. Şam'da topçu stajını yaptı ve Kıdemli Yüzbaşı(Kolağası) oldu.

1908- 23 Temmuz'da ilan edilen II.Meşrutiyet için çalışanlar arasındaydı.

1909- 31 Mart(13 Nisan) İsyanı'nda Hareket Ordusu Kurmay Subayı olarak görevli.Adı aktif olarak bu olayda duyuldu.

1911- 13 Eylül'de İstanbul'a Genelkurmay'a naklen atandı.

1911- 27 Kasım'da Binbaşılığa yükseldi. 15 Ekim'de gazeteci Mustafa Şerif kimliği ile İskenderiye

üzerinden, İtalya'nın saldırısına uğrayan Trablusgarp'a gitmek için İstanbul'dan ayrıldı.

1912- 9 Ocak'ta, Trablusgarp'ta İtalyanlar'a karşı Derne saldırısını yönetti. Savaş alanındaki ilk tecrübeleri burada kazandı.

1912- 8 Ekim'de Karadağ'ın Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etmesiyle Balkan Savaşı başladı. Osmanlı devleti "Ouchy"(Uşi) Antlaşması ile Trablusgarp ve Bingazi'yi İtalya'ya bırakınca, diğer subaylarla geri çağrıldı. 8 Kısım'da Selanik Yunanlılar tarafından işgal edilince, Derne'den Mısır'a, oradan İstanbul'a döndü.

1912- 25 Kasım'da Çanakkale Boğazı'nı korumak için Gelibolu'ya "Bahr-i Sefid(Akdeniz) Kuvvetleri Komutanlığı Harekât Şubesi Müdürü" olarak atandı. Daha sonra Bolayır Kolordusu adını alan bu kuvvetlerin Kurmay Başkanlığına getirildi.Bu görevi sırasında Çanakkale Boğazı'nın topoğrafik haritasını hazırlattı.

1912- General Litzmann'dan çevirdiği "Bölüğün Muharebe Talimi" adlı kitabı İstanbul'da yayınladı.

1913- 27 Ekim'de Sofya Ateşemiliterliği'ne atandı.

1914- 1 Mart'ta, Yarbaylığa yükseltildi.

1915- 2 Şubat'ta, Tekirdağ'ında 19. Tümeni kurdu.

1915- 25 Şubat, Maydos'a gitti.

1915-25 Nisan, Arıburnu'nda İtilaf Devletleri'ne karşı koydu.

1915- 1 Haziran Albaylığa yükseltildi.

1915- 9 Ağustos, Anafartalar Grup Komutanlığı'na atandı.

1915-10 Ağustos, Anafartalar'dan düşmanı geri attı.

1916- 10 Ocak'ta Almanlar'dan Çanakkale'deki başarıları nedeniyle "Demir Salıp Nişanı", 17 Ocak'ta Sultan Reşat tarafından "Muharebe Altın Liyakat Madalyası" ile ödüllendirildi. 1 Nisan'da Tuğgeneralliğe yükseltildi.

1916- 6 Ağustos, Bitlis ve Muş'u Ruslar'dan kurtardı.

1917- 20 Eylül, memleketin ve ordunun durumunu açıklayan raporunu yazdı.

1917- Ekim İstanbul'a döndü.

1918- 26 Ekim, Halep'in kuzeyinde bugünkü sınırlarımız üzerinde düşman saldırılarını durdurdu. 30 Ekim'de Mondros Mütarekesi'nin imzalandı.

1918- 31 Ekim, Yıldırım Orduları Grup Komutanlığı'na atandı.

1918- 13 Kasım, Yıldırım Orduları Grup Komutanlığı'nın kaldırılınca, Mustafa Kemal İstanbul'a döndü. Boğaz'da düşman donanmasını görünce, yaveri Cevat Abbas'a "Geldikleri gibi giderler!" dedi.

1919- 30 Nisan Erzurum'da bulunan 9. Ordu Müfettişliği'ne atandı.

1919- 15 Mayıs Kara gün... İzmir'e Yunan'lılar asker çıkardı.

1919- 16 Mayıs Bandırma vapuruyla İstanbul'dan ayrıldı.

1919- 19 Mayıs Mustafa Kemal Paşa Samsun'a çıktı.

1919- 15 Haziran 3. Ordu Müfettişi ünvanını aldı.

1919- 21 Haziran, Ulusal Güçleri Sivas Kongresi'ne çağırdı.

1919-22 Haziran, Amasya Genelgesi'ni yayınlarak, vatanın tehlikede olduğunu duyurdu.

1919- 8/9 Temmuz, Mustafa Kemal Paşa askerlikten çekilerek, sine-i millete döndü.

1919- 23 Temmuz, Mustafa Kemal'in başkanlığında Erzurum Kongresi toplandı.Tüm yurdu kapsayan kararlar alınarak, bir Temsil Kurulu seçildi. (7 Ağustos 1919)

1919- 4 Eylül, Mustafa Kemal'in başkanlığında Sivas Kongresi toplandı. Millî Mücadele' nin yöntemi belirlenip, bütün dernekler "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti" adı altında birleştirildi. 11 Eylül'de Mustafa Kemal, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Temsil Heyeti Başkanlığı'na seçildi.

1919- 22 Ekim, Osmanlı Hükümeti ile Amasya Protokolü'nü imzaladı.

1919- 7 Kasım, Erzurum'dan milletvekili seçildi.

1919- 27 Aralık, Heyeti Temsiliye ile Ankara'ya geldi.

1920- 18 Mart, İstanbul'da Meclis-i Mebusan'ın son toplantısı.

1920- 19 Mart, Mustafa Kemal tarafından Ankara'da üstün yetkiyi taşıyan bir Millet Meclisi toplanması hakkında illere duyuruda bulundu.

1920- 20 Mart, İstanbul'un İtilaf Devletleri tarafından işgali, Mustafa Kemal'in protestosu, Ankara'da yeni bir Millet Meclisi toplama girişimi.

1920- 23 Nisan, Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açıldı.

1920- 24 Nisan, Mustafa Kemal Büyük Millet Meclisi Başkanı seçildi.

1920- 5 Mayıs, Mustafa Kemal'in başkanlığında ilk B.M.M. Hükümeti toplandı.

1920- 11 Mayıs, Mustafa Kemal, İstanbul Hükümeti tarafından ölüm cezasına çarptırıldı.

1920- 24 Mayıs İdam kararı Padişah tarafından onaylandı.

1920- 10 Ağustos, Osmanlı Devleti ile İtilaf Devletleri arasında I.Dünya Savaşı'nı sona erdiren Sevr Antlaşması imzalandı.

1921- 9/10 Ocak, I. İnönü Savaşı.

1921- 20 Ocak, İlk Teşkilat-ı Esasiye (Anayasa) Kanunu'nun esas maddelerinin kabulü.

1921- 30 Mart / 1 Nisan, II. İnönü Savaşı, Yunanlılar'la milletın aksak talihi de yenildi.

1921- 10 Mayıs, Mustafa Kemal tarafından Büyük Millet Meclisi'nde "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Grubu" kuruldu, başkanlığına Mustafa Kemal seçildi.

1921- 5 Ağustos, Mustafa Kemal'e Başkumandanlık görevi verildi.

1921-22 Ağustos/23 Eylül, Mustafa Kemal'in yönetiminde Sakarya Meydan Savaşı'nın başlaması ve zaferle sonuçlanması. 1683'ten beri süren savunma ve geri çekiliş durduruldu.

1921- 19 Eylül, Mustafa Kemal'e B.M.M. tarafından Mareşallik rütbesi ve Gazi ünvanının verilmesi.

1922- 26 Ağustos, Bir yıllık hazırlıktan sonra, Mustafa Kemal Paşa Büyük Taarruz'u başlattı.

1922- 30 Ağustos, Gazi Paşa, Dumlupınar'da düşman ordusunun büyük kısmının imha edildiği, Başkumandanlık Meydan Savaşı'nı kazandı.

1922- 1 Eylül, "Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir, İleri !"buyruğunu verdi.

1922- 9 Eylül Türk Ordusu İzmir'e girdi. Düşman kalıntıları denize döküldü.

1922- 10 Eylül, Gazi İzmir'de...

1922- 11 Ekim, Mudanya Mütarekesi'nin imzalandı.

1922- 1 Kasım, Saltanat, TB.M.M. tarafından kaldırıldı.

1922- 17 Kasım, VI.Mehmet Vahdettin, Malaya adlı İngiliz harp gemisiyle İstanbul'dan ayrıldı.

1923- 29 Ocak, Gazi Mustafa Kemal, İzmir'li Latife Hanım'la evlendi.

1923- 9 Ağustos, Gazi Mustafa Kemal Halk Fırkası'nı kurması.

1923- 24 Temmuz, Kurtuluş Savaşı'nı sona erdiren Lozan Antlaşması imzalandı.

1923, 11 Ağustos, Gazi Mustafa Kemal 2. Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na seçildi.

1923- 29 Ekim, Cumhuriyet ilan edildi. Gazi Mustafa Kemal ilk Cumhurbaşkanı seçildi.

1924- 1 Mart , Gazi Mustafa Kemal, Büyük Millet Meclisi'nde Halifeliğin kaldırılması ve öğretimin birleştirilmesi hakkında açış nutkunu verdi.

1924- 3 Mart, Hilafetin kaldırılması, Tevhid-i Tedrisat(öğrenimin birleştirilmesi), "Şer'iyeye ve Evkaf Vekaleti" ile "Erkanı Harbiye-i Umumiye Vekaleti"nin(Bakanlığı) kaldırılması hakkındaki yasalar, Büyük Millet Meclisi'nce kabul edildi.

1924- 20 Nisan, Türkiye Cumhuriyeti Teşkilatı Esasiye (Anayasa) Kanunu kabul edildi.

1925- 17 Şubat, Aşar (1/10) vergisi kaldırıldı.

1925- 24 Ağustos, Gazi Mustafa Kemal ilk defa Kastamonu'da şapka giydi.

1925- 25 Kasım, Şapka Kanunu Büyük Millet Meclisi'nde kabul edildi.

1925- 30 Kasım, Tekkelerin ve zaviyelerin kapatılması hakkında kanun kabul edildi.

1925- 25 Aralık, Uluslararası takvim, saat ve ölçüler kabul edildi.

1926- 17 Şubat, Türk Medeni Kanunu kabul edildi.

1927- 1 Temmuz, Gazi Mustafa Kemal Cumhurbaşkanı sıfatıyla, ayrıldıktan 8 yıl sonra ilk kez İstanbul'a gitti.

1927- 15/20 Ekim, Gazi Mustafa Kemal Cumhuriyet Halk Partisi 2. Kurultayı'nda tarihi Büyük Nutku'nu okudu.

1927- 1 Kasım, Gazi Mustafa Kemal 2. kez Cumhurbaşkanlığı'na seçildi.

1928- 9 Ağustos, Gazi Mustafa Kemal Sarayburnu'nda Türk harfleri hakkındaki nutkunu verdi.

1928- 3 Kasım, Türk Harfleri Kanunu Büyük Millet Meclisi'nde kabul edildi.

1931- 15 Nisan, Türk Tarih Kurumu kuruldu.

1931- 4 Mayıs, Gazi Mustafa Kemal 3.kez Cumhurbaşkanlığı'na seçildi.

1932- 12 Temmuz, Türk Dil Kurumu'nun kuruldu.

1933- 29 Ekim, Gazi Mustafa Kemal, büyük bir coşkuyla "Onuncu Yıl Marşı" eşliğinde kutlanan Cumhuriyet'in 10. yıldönümünde tarihi nutkunu verdi.

1934- 24 Kasım, Gazi Mustafa Kemal'e Büyük Millet Meclisi tarafından ATATÜRK soyadının verilmesi kanunu kabul edildi.

1935- 1 Mart, Atatürk 4. kez Cumhurbaşkanı seçildi.

1937- 1 Mayıs, Atatürk'ün çiftliklerini Hazine'ye ve taşınmaz mallarını da Ankara Belediyesi'ne bağışladı.

1938- 31 Mart, Atatürk'ün hastalığı hakkında Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği'nin ilk resmi duyuru yapıldı.

1938- 15 Eylül, Atatürk vasiyetnamesini yazdı.

1938- 16 Ekim, Atatürk'ün durumu hakkında günlük resmi duyuruların yayınına başlandı.

1938- 10 Kasım Perşembe günü, saat 9.05'te Atatürk diyerek ebediyete göçtü. Son sözü)

"Aleykümselem" oldu.

1938- 11 Kasım, İstanbul Şehir Meclisi olağanüstü toplandı. Saraydaki Cumhurbaşkanlığı forsu yerine yarıya kadar indirilmiş Türk Bayrağı çekildi.

1938- 12 Kasım, Yüksek Öğrenim gençliği, Üniversite Konferans Salonu'nda toplandı.

1938- 13 Kasım, Gençlik, Taksim Cumhuriyet Anıtı önünde toplanarak Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet'i koruyacaklarına and içti..

1938- 14 Kasım, Büyük Millet Meclisi toplandı.

1938- 15 Kasım, Hükümet, Atatürk'ün Ankara'da ebedi istirahat yerine konulacağı 21 Kasım 1938 tarihini ulusal yas günü olarak duyurdu.

1938- 16 Kasım, İstanbul halkı, Atatürk'ün Dolmabahçe Sarayı Muayede Salonu'ndaki katafalkı önünde sabahın ilk saatlerinden gecenin son saatlerine kadar saygı ve üzüntü içinde son görevini yaptı.

1938- 19 Kasım, Büyük bir törenle, Atatürk'ün Dolmabahçe'den alınan aziz cenazesi(na'şı), önce Sarayburnu'na, oradan Zafer torpidosuyla Yavuz zırhlısına götürüldü. Yavuz zırhlısıyla İzmit'e kadar götürülen tabut, oradan Ankara'ya yolcu edildi.

1938- 20 Kasım, Atatürk'ün aziz cenazesi Ankara'ya ulaştı. Büyük Millet Meclisi önündeki katafalka konuldu. Ankara'lılar da son görevlerini saygıyla yaptılar.

1938- 21 Kasım, Atatürk'ün cenazesi, Etnoğrafya Müzesi'ndeki geçici kabre(mezara konuldu.

1938- 25 Kasım, Atatürk'ün vasiyetnamesi Ankara 3.Sulh Hukuk Hakimliği tarafından açıldı.

1938- 26 Aralık, Atatürk'ün "Ebedi Şef" sanıyla anılması kabul edildi.

1941-1 Mart'ta, Anıtkabir'in yerinin seçilmesi için görevlendirilen komisyon uluslararası bir yarışma açtı. Yarışmaya; Türkiye, Almanya, İtalya, Avusturya, İsviçre, Fransa ve Çekoslovakya'dan toplam 47 proje katıldı. Bu projelerden 3 tanesi komisyon tarafından ödüle layık görüldü. Milli konuyu daha başarılı ifade etmesi ve projenin araziye uygunluğu nedeniyle, Prof. Dr. Emin Onat ve Doç. Dr. Ahmet Orhan Arda'nın projesinin uygulanması kararlaştırıldı.

1944- 9 Ekim, Rasattepe'de Anıtkabir inşaatına başlandı. İlk harcı Başbakan Şükrü Saraçoğlu koydu.

1953- 4 Kasım, Atatürk'ün Etnoğrafya Müzesi'ndeki Geçici Kabri açıldı. Tahnit edilmiş na'şını hiç bozulmadığı görüldü. Kurşun tabuttan çıkarılarak, ceviz ağacından yapılan bir tabuta alındı.

1953- 10 Kasım, Atatürk'ün cenazesi, Anıt-Kabir'e nakledildi. Milletın sinesine gömüldü.

"Benim naçiz vücudum birgün elbet toprak olacaktır;

Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır.

Türk milleti emniyet ve saadetına kefil prensiplerle

Medeniyet yolunda tereddütsüz yürüyecektir."

*Kaynaklar:

-Utkan Kocatürk: Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kronolojisi 1918-1938, TTK, Ankara-1988

-Utkan Kocatürk: Kaynakçalı Atatürk Günlüğü, İş Bankası K.Y.-Ankara

-Gotthard Jaeschke : Türk Kurtuluş savaşı Kronolojisi, 2 cil, TTK, Ankara-1989

-Uluğ İğdemir: Atatürk'ün yaşamı, I.Cilt: 1881-1918, TTK, Ankara-1988

-Wikipedia.org